

Zasláno Času

Pan Krejčí drží se křečkovitě v předposledním čísle Rozhledů nesmyslu — lituju, že slovo zní tvrdě, ale je to pouze přesný a věcný název — jímž na mne útočil v glosách k Volným směrům a jež jsem mu vyvrátil v 47. čísle Času, dost názorně doufal jsem. Mýlil jsem se. Panu Krejčímu to nestačilo, a jsem nucen tedy znovu vrátit se k věci, třeba byla sebe primitivnější, samozřejmější a třeba mi to bylo sebe odpornější. Neboť pan Krejčí dnes ke všemu ještě *dokazuje* svůj nesmysl s velice obširným, zamotaným a učeným aparátem a přímo příšerně vtípnou dialektikou — *horrbile dictu* — jako logický! A proč ne? Je přece známo, že i k největším nesmyslům dojde se cestou docela logickou. Ano, *formálně* je smýšlení p. Krejčího, jež div nenamaloval, docela v pořádku. Logická formulka klape — chyba je jen v tom, že její premisy jsou *materielně, obsahem* nesprávné.

1. *Nesmíslil jsem nikdy a nikde a nejméně v bojích o kroniku Třebického individualitu s individualismem.* Ani v protestu v Čase č. 16, ani v odpovědi Krejčímu v České stráži č. 20. *Pan Krejčí mluví nepravdu*, prosím, aby jinak mi dokázal citáty z obou listů své tvrzení. Já rozdíl ty dávno, dříve než se snad panu Krejčímu o nich zdálo, si uvědomoval a ve svých člancích o nich jednal, já jich „neukul přes noc“, jak pan Krejčí tvrdí, já jich neukul „pro potřebu polemiky“. Mohu p. Krejčímu, kdykoli mu libo, doložit své tvrzení citáty z *nejstarších* svých statí — ale myslím, že je to zbytečno, poněvadž p. Krejčí *dobře, předobře* ty články zná a *přehorlivě* je četl . . .

Já v obou protestech proti kronice Třebického dovolával se *individualismu* t. j. rozhodného, bojovného, zásadného projevu myslícího já, poněvadž individualismus ten byl podkladem České Moderny, poněvadž byl její alfa a omega, poněvadž první její článek byl „právo *bezohledné* kritiky“.

2. Pan Krejčí buď úmyslně, buď z nevědomosti znova mate a směšuje individualitu *uměleckou* s individualitou *ethickou*.

Já jej již minule na rozdíl upozornil a naznačil mu jej slovy: individualita (rozuměj: umělecká) a individualista (ethický). Myslil jsem, že pochopí a uzná svůj blud. Zatím nic. Pomáhá si křivým a komickým manévrem: co jsem já první tvrdil a nač jsem já jeho upozornil, obrací, pokouší se obrátiti proti mně. Tváří se, jako by on to objevil a nyní mne poučoval.

Tedy znova, p. Krejčí, ale tentokrát již naposled!

V Liter. listech naznačil jsem (slova „individualita“, tuším, jsem ani neužil), že p. Hilbert *formou* svého umění, *díky a stavbou* svého dramatu přináší něco nového, čím se odlišuje od normálu, od běžného našeho uměleckého ústředí — že je tedy individualita — ano, ale prosím, *umělecká*, ne *filosofická*, ne *ethická*, pane Krejčí. *Je individualita* (umělecká), ano, ne *individualista* (filosofický). Zde je to, zde otevřte oči a dávejte pozor, pane Krejčí!

O ethických jeho principech, o filosofii jeho nic jsem nerozhodoval. (Konstatoval jsem sice, že Mína v jedné části dramatu filosofuje individualisticky — ale to přece není charakteristika *autora* — filosofie autorovy. Mína je přece pouhá *osoba* dramatu p. Hilbertova, který k ní stojí v uměleckém *objektivním* poměru. Z jejích názorů, které ostatně se radikálně přemění krisí dramatickou, nejde soudit přece jen tak zpřímá na filosofii autorovu, a nejméně v dramate, genu po výtece objektivním. Moje úzkostlivost je snad čtenáři komická, ale člověk neví již, jak se obrnit proti vražedné sofistice p. Krejčího.)

Nyní napíše p. Hilbert *feuilleton*, kde sentimentálně komicky útočí na kritiku a spojuje v nejstrašnějším logickém kotrmelci, právě jako pan Třebický kdysi, rvaavost s mystickým kvietismem a sentimentalismem.

Ale co je mně po tom? Jak *mne* to vyvrací? Nemohu pochopit. Já přece o *ethosu* pana Hilberta nikdy nic nerozhodoval, nikdy nic netvrdil. Já ho nikde neprohlásil za filosofického individualistu, ba ani ne za slušného *člověka* (za *umělce*, ano!).

A více: já nikdy a nikde nepopíral, že by umělecká individualita nemohla být sentimentální, mystická, kvietistická, hrubá, nemytá, nečesaná, nelogická a čerty dábly, cokoliv chcete.

Co je *mně* tedy po *feuilletonu* p. Hilberta? V čem *mne* usvědčuje ze lži, když já nic netvrdil?

3. Ale ovšem tvrdím proti p. Krejčímu, že zapálený *individualismus* a sentimentálně kvietistická *caritas* jsou protivy — zato však nikdy: individualismus a *humanismus*, poněvadž, jak prof. Masaryk široce vykládá, humanismus není sentimentálnost, nýbrž práce, a tedy i práce kritická, boj kritický, revoluce duchová.

4. Velmi žertovná je pana Krejčího definice individualismu. Individualismus je mu = „vědomé programové uznávání cizích individualit, dnes individuality A, zítra B, pozítří C atd.“.

Tuto definici dejte si, pane Krejčí, patentovat a dříve, než se s někým po druhé pustíte do polemiky o individualismus, odvolejte se na ten svůj patent. To zde opravdu ještě nebylo. Tomu, čemu vy říkáte „individualismus“, říkali totiž až dosud všichni ubozí kritičtí copari jako Bourget, Lemaître a j. a já po nich *diletantismus* a pokládali jej za pravý opak *individualismu*. Tomu, čemu vy říkáte individualismus, říkali až dosud všichni filosofové *historismus*.

Vaše definice obrací všechno na ruby, a mne z ní pojímá přímo hrůza. A jak vtípná je! Opravdu tak vtípná, jako kdybyste řekl: *největší charakter je vlastně být*

bezcharakterní — a je to „vlastně“ také pravda, pane sofisto, vidíte? Víme přece, že bezcharakterní ničemové jsou dramatickými a hereckými *charaktery* prima kvalita, není-liž pravda? Nu, tedy!

Vidíte, vy jste vlastně učinil hlubokomyslný a dalekosáhlý objev. Gratuluju vám k němu. Mám z něho obrovskou radost. Vidím, že je to in nuce celý váš *synthetismus*, jehož program slibujete v Rozhledech v několika člancích. Jsem tak šťasten, že jsem se zakousl hned do jádra.

Jen recept je k němu trochu starý a vypadá v prstonárodním humoru trochu prostoduše: vezmi špek a mandle, uzené a hrozinky, maso a hrušky, zadělej to vejci a mlékem . . . atd. atd. . . a dostaneš nakonec salám, jehož název: *synthetický salám* čili *filosofické quodlibet*.

Výborná strava v hubených letech a nikomu po ní nebylo ještě špatně.

5. Gratuluju vám ještě jednou, ale po *této* definici „individualismu“ nedovedu vás již brát vážně. Za nic na světě nechci se spustit do boje s tak *pružným* duchem, jako jste vy.

Vy jste jako ten filosof, který se přel se sedlákem, vejde-li se svět do pytle. Sedlák, že ne. A přinese pytel ze sýpky a ukazuje, že ne. Ale filosof odpoví mu klidně: do *tohoto* pytle se ovšem svět nevejde, ale ušij pytel tak široký jako svět a svět se pak do něho zcela jistě vejde!

A vaše filosofie a vaše dialektika, to je právě takový nekonečně pružný imaginární pytel. Roztáhnete ho — v myšlenkách — na miliony mil a pak klidně fěknete: země je tak a tak velká, můj pytel také tak — tedy všechno je v pořádku — mám zem ve svém pytlí! Sláva mi!

Já jsem proti vám ten ubohý prasprostý sedláček, který mní, že lepší než váš imaginární individualisticko-caritativní světo-pytel je docela reálný, hrubý, rezný pytlík, v kterém leží několik hlávek zelí a několik žejdlíků krup. Čili mluveno bez obrazů, soudím po Havlíčkovi, že „*lépe jest méně lidí, ale důkladně a vřele milovati, než každého trochu*“ — což je tak nejširší basis mého individualismu.

6. Nepochyboval jsem ovšem ani dost málo, že po té velikolepé, zázračné definici „individualismu“ půjde vám všechno již jako na másle. A jde také. Nedivím se nic, že *tento* (Váš) „individualismus“ je „nejlepší“ cestou ke „křivocestnictví“ a „ropuší lhostejnosti“, že si při něm člověk „zvyká na toleranci a z té že je malý krok k netečnosti a lhostejnému všehopřipouštění“ (ipsissima verba p. Krejčího). Bravo. To já také říkám.

Vyhrál jste. Vidíte, vy naivní hlupáčkové, jak je to na světě všechno prosté a hezké, jak lze snadno — má-li člověk jen trochu důvtipu — všechny jeho protivy smířit a srovnat. „*Individualismus*“ (ovšem, dodávám já, konstrukce a patentu p. Krejčího) a sentimentálně kvietistická *caritas* nejsou „vlastně“ žádné protivy, ony jsou „vlastně“ — inu, jsou vlastně jedno a totéž.

Kořím se zde hluboko před p. Krejčím. Učiním, co chce, uznám, co chce — jen jedno nepodstoupím již za nic na světě: polemiku s ním o „individualismus!“